

Ortaö?retim Ö?rencilerinin Biyoloji Bilimine ve Dersine Yönelik Tutum Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Ortaö?retim Ö?rencilerinin Biyoloji Bilimine ve Dersine Yönelik Tutum Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=28364>

Özet

Ortaö?retim Ö?rencilerinin Biyoloji Bilimine ve Dersine Yönelik Tutum Ölçe?i (BBDTÖ), lise düzeyindeki ö?rencilerin hem genel olarak Biyoloji bilimine hem de okul müfredat?ndaki Biyoloji dersine kar?? geli?tirdikleri tutumlar? ölçmek amacıyla geli?tirilmis? geçerli ve güvenilir bir psikometrik araçtır. Ölçek, ö?rencilerin Biyolojiye yönelik **?lgi**, dersten ald?klar? **Zevk** ve derse dair ya?ad?klar? **Kayg?** boyutlar?n? kapsayan üç faktörlü bir yapıya sahiptir. Yapılan analizler, ölçe?in yüksek düzeyde iç tutarlı??a sahip oldu?unu göstermektedir.

Bu ölçek, e?itim ara?tırmacılar? ve ö?retmenler için ö?rencilerin Biyoloji dersine yönelik duygusal ve motivasyonel durumlar?n? tespit etmede kritik bir araç sa?lamakta ve müfredat geli?tirme çal??malarına bilimsel bir temel sunmaktadır. Ölçek, 5'li Likert Ölçe?i formatında derecelendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler

Biyoloji, Tutum, Ortaö?retim, Ölçek Geli?tirme, ?lgi, Zevk, Kayg?, Güvenirlilik, Geçerlik.

Yazarlar

Atik, A. D., Kayaba??, Y., Ya?c?, E., Erkoç, F. Ü.

Amaç

BBDTÖ'nün temel amacı, Türkiye'deki ortaö?retim (lise) düzeyindeki ö?rencilerin Biyoloji bilimine ve okulda ald?klar? Biyoloji dersine kar?? geli?tirdikleri duygusal, bilişsel ve davranışsal e?ilimleri (tutumlar?) geçerli ve güvenilir bir şekilde saptamaktır. Ölçek, ö?rencilerin Biyolojiye yönelik motivasyon düzeylerini, dersi ne kadar keyifli bulduklar?n? ve derse yönelik ne düzeyde kaygı ta??d?klar?n? belirlemeyi hedefler.

Bu ölçek, özellikle e?itim bilimciler ve Biyoloji ö?retmenleri için, ö?rencilerin öğrenme süreçlerindeki engelleri veya destekleyici faktörleri tanımlamak ve böylece daha etkili ö?retim stratejileri geli?tirmek adına önemli bir araç olarak tasarlanmıştır. Ölçek geli?tirme çal??ması, bu amaç doğrultusunda kapsamlı geçerlik ve güvenirlik analizlerini içermiştir.

Yapı

Ortaö?retim Ö?rencilerinin Biyoloji Bilimine ve Dersine Yönelik Tutum Ölçe?i, ö?rencilerin tutumlar?n? üç temel faktör veya boyutta incelemektedir:

?lgi Boyutu: Ö?rencinin Biyoloji bilimine ve konularına duydu?u merak, gönüllü olarak ek bilgi

edinme çabası ve ders dışı kaynakları takip etme isteği.

Zevk Boyutu: Öğrencinin Biyoloji dersini almaktan duyduğu memnuniyet, derste kendini iyi hissetme ve dersin içeriğinden keyif alma düzeyi.

Kaygı Boyutu: Öğrencinin Biyoloji dersini veya konuların zor, karmaşık ya da stres verici bulması; derse yönelik olumsuz duygusal tepkiler ve başarısızlık korkusu.

Bu üç boyut, öğrencilerin genel Biyoloji tutumunu kapsamlı bir şekilde yansıtmak üzere tasarlanmıştır. Bu boyutlar arasındaki ilişkiler, ölçeğin yapısal geçerliliğini desteklemek amacıyla korelasyon analizleri ile incelenmiştir.

Geçerlik

Ölçeğin yapısal geçerliliğini incelemek amacıyla, ölçekte yer alan üç faktör (İlgi, Zevk ve Kaygı) arasındaki korelasyonel ilişkiler analiz edilmiştir. Elde edilen bulgular, faktörler arasında istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif ilişkilerin bulunduğunu göstermiştir. Bu durum, faktörlerin birbirini destekleyen ancak kavramsal olarak ayrılan yapıları olduğunu işaret etmektedir.

İlgi ve Zevk Boyutları Arasındaki İlişki: Bu iki boyut arasında yüksek düzeyde pozitif ve anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir ($r=0.726$, $p<0.001$). Bu, Biyolojiye ilgi duyan öğrencilerin aynı zamanda dersten daha fazla zevk aldığını göstermektedir.

İlgi ve Kaygı Boyutları Arasındaki İlişki: İlgi ve Kaygı boyutları arasında pozitif yönde, orta düzeyde anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($r=0.394$, $p<0.001$).

Zevk ve Kaygı Boyutları Arasındaki İlişki: Zevk boyutu ile Kaygı boyutu arasında da pozitif yönde anlamlı bir ilişki saptanmıştır ($r=0.546$, $p<0.01$).

Bu korelasyon değerleri, ölçek boyutlarının güçlü bir şekilde ilişkili olduğunu ve aynı genel tutum yapısına hizmet ettiğini göstermektedir. Bu bulgular, ölçeğin amaca uygun yapısal geçerliğe sahip olduğunu desteklemektedir.

Güvenirlilik

Ölçeğin iç tutarlılığını değerlendirmek amacıyla Cronbach Alpha iç Tutarlılık Katsayısı hesaplanmıştır. Elde edilen katsayılar, ölçeğin yüksek düzeyde güvenilirliğe sahip olduğunu ve maddelerin tutarlı bir biçimde aynı yapıyı ölçtüğünü kanıtlamaktadır.

BBDTÖ'nün genel güvenirlilik katsayısı (Cronbach Alpha) **0.928** olarak tespit edilmiştir, bu da mükemmel bir iç tutarlılık düzeyini temsil eder. Alt boyutlar için hesaplanan katsayılar ise şöyledir:

İlgi Boyutu için Cronbach Alpha: 0.887

Zevk Boyutu için Cronbach Alpha: 0.897

Kayg? Boyutu ?çin Cronbach Alpha: 0.786

Tüm alt boyutlar?n güvenilirlik katsay?lar?n?n kabul edilebilir s?n?rlar?n (genellikle 0.70) oldukça üzerinde olmas?, ölçe?in alt yap?lar?n?n da ayr? ayr? yüksek düzeyde güvenirlik ta??d??n? göstermektedir.

Faktör Analizi

Ölçek geli?tirme sürecinde, ortaö?retim ö?rencilerinin Biyoloji tutumlar?n? ölçen BBDTÖ'nün yap?sal geçerli?ini ortaya koymak için faktör analizi tekniklerinden yararlan?lm??t?r. Analizler sonucunda ölçe?in, ?lgi, Zevk ve Kayg? olmak üzere **üç faktörlü** bir yap? sergiledi?i belirlenmi?tir. Bu üç faktörlü yap?, ö?rencilerin Biyolojiye yönelik tutumlar?n?n tek boyutlu de?il, çok boyutlu oldu?unu ortaya koymaktadır.

Üç faktör aras?nda yap?lan korelasyon incelemeleri, faktörlerin istatistiksel olarak anlaml? ve pozitif ili?kiler gösterdi?ini do?rulayarak, bu boyutlar?n Biyolojiye yönelik genel tutum yap?s? içinde tutarlı bir bütün olu?turdu?unu kan?tlam??t?r. Bu bulgular, ölçe?in psikometrik aç?dan sa?lam bir yap?ya sahip oldu?unu göstermektedir.

Ölçüm Arac?

Test Türü:

Geli?tirme (Özgün bir Türkçe ölçek)

Format:

5'li Likert Ölçe?i

Derecelendirme:

1 = kesinlikle kat?lm?yorum, 2 = kat?lm?yorum, 3 = karars?z?m, 4 = kat?l?yorum, 5 = kesinlikle kat?l?yorum.

Mevcut Diller:

Türkçe

Popülasyon Grubu:

Ortaö?retim Ö?rencileri (Lise)

Ya? Grubu:

Genellikle 14-18 yaş aralığı

Popülasyon Detayları:

Türkiye'deki ortaöretim kurumlarında öğrenim gören lise öğrencileri.

Test Metodolojisi:

Öz bildirim ölçeği (Self-report scale).

Anahtar Kelimeler

Biyoloji dersi, Tutum, Lise öğrencileri, Psikometri, Yapısal eşitlik, Cronbach Alpha, Ölçek geliştirme.

Yazarlar

Sorumlu Yazar:

Ali Derya Atik

İletişim Adresi:

alideryaatik@gmail.com

Yazar ORCID Tanımlayıcıları:

Veri Kaynakta Belirtilmemiştir.

Bağlı Kuruluş E-posta Adresleri:

Veri Kaynakta Belirtilmemiştir.

Yayın Adresi:

Veri Kaynakta Belirtilmemiştir.

Çinler, Ücret ve Test Yılı

Test Yılı:

2015

Çinler ve Ücret:

Ölçek, akademik çal??malarda kullan?m için genellikle referans gösterilmek suretiyle ücretsizdir. Ticari kullan?m için sorumlu yazar (Ali Derya Atik) ile ileti?ime geçilmesi önerilir.

Kaynaklar

Atik, A. D., Kayaba??, Y., Ya?c?, E. ve Erkoç, F. Ü. (2015). Ortaö?retim ö?rencilerinin biyoloji bilimine ve dersine yönelik tutum ölçe?i: Geçerlik ve güvenilirlik analizi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi E?itim Fakültesi Dergisi*, 1(36), 1-18.

Makalenin orijinaline a?a??daki ba?lant?dan ula??labilir: edergi.mehmetakif.edu.tr

Ölçe?in orijinal PDF dosyas? burada indirilebilir: ortaogretim-ogrencilerinin-biyoloji-bilimine-ve-dersine-yonelik-tutum-olcegi-toad.pdf

Ortaö?retim Ö?rencilerinin Biyoloji Bilimine ve Dersine Yönelik Tutum Ölçe?i Maddeleri

ÖNEML?: A?a??daki ölçek maddeleri orijinal dillerinde korunmu?tur ve hiçbir ?ekilde de?i?tirilmemelidir.

?lgi : "Biyoloji bilimi hakk?nda kitaplar okumaktan ho?lan?r?m."

Zevk : "Biyoloji dersinde kendimi iyi hissediyorum."

Kayg? : "Biyoloji kolay bir derstir."